Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet



**Asia** **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 210/2016 vp); valiokunnan pyytämä lisäselvitys**

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pyysi asiantuntijakuulemisessa 21.10.2016, että työ- ja elinkeinoministeriö laatii taulukon keskeisistä esitetyistä muutoksista. Pyydetty taulukko on tämän lisäselvityksen liitteenä (liite 1).

Valiokunta tiedusteli, **kuinka suuri osa työtarjouksista johtaa työnhakijan työllistymiseen**. Hiljattain julkaistun tutkimuksen (Tutkimus TE-toimistojen työtarjous- ja työttömyysturvaprosesseista (työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 35/2016), http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75620 , s. 42) mukaan työtarjouksista johti vuonna 2015 työllistymiseen noin kuusi prosenttia.

Lisäksi valiokunta tiedusteli **työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän ohjausvaikutuksesta.** Tältä osin työ- ja elinkeinoministeriö viittaa suomalaiseen tutkimukseen (Busk, Henna (2014), Search in Labour Markets – Empirical Evidence of the Role of Technology and Sanctions, s. 83 - 84), jossa havaittiin sekä ansiopäivärahaa että työmarkkinatukea saaneiden kohdalla, että työttömyysturvaseuraamusten asettaminen lisää työllistymisen ja työvoiman ulkopuolelle siirtymisen todennäköisyyttä. Seuraamuksen aikana ansiopäivärahan piirissä olevien todennäköisyys työllistyä kasvoi 13 prosenttia ja työmarkkinatuen piirissä olevien 80 prosenttia. Seuraamuksen jälkeenkin työmarkkinatuen piirissä olevien työllistymistodennäköisyys kasvoi 32 prosenttia. Työmarkkinatukea saaneiden kohdalla myös todennäköisyys osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin kasvoi 11 prosentilla, mutta ansiopäivärahaa saaneiden kohdalla vastaavaa vaikutusta ei havaittu.

Valiokunta pyysi lisätietoja myös siitä, **johtaako työttömyysetuuden menettäminen siirtymiseen toimeentulotuelle ja onko siirtymä pysyvä**. Työ- ja elinkeinoministeriö on tehnyt tämän lisäselvityksen liitteenä 2 olevan taulukon kaikkien työnhakijoiden työnhaun päättymissyistä vuosina 2014 ja 2015. Taulukko kuvaa työttömyysturvaseuraamuksen saaneiden ja muiden työnhakijoiden välistä eroa. Tiedot perustuvat Työnvälitystilaston tietoihin.

Lisäksi ohessa (liite 3) on taulukko, jossa kuvataan sitä, olivatko työttömyysturvaseuraamuksen vuonna 2014 tai 2015 tapahtuneen työvoimapoliittisesti moitittavan menettelyn johdosta seuraamuksen saaneet työnhakijoina lokakuussa 2016 ja millaisia muutoksia näiden henkilöiden työllisyystilanteessa on tapahtunut seuraamuksen alkamisen ja lokakuun 2016 välisenä aikana. Tiedot perustuvat TE-toimiston asiakaspalvelun tietojärjestelmään. Noin 40 prosenttia seuraamuksen saaneista oli lausunnon antopäivän ja tarkastelupäivän välisenä aikana ollut ainakin jonkin aikaa työssä yleisillä työmarkkinoilla, 27 prosenttia oli ollut kokeilussa, valmennuksessa tai kuntouttavassa työtoiminnassa. Koulutuksessa oli ollut noin 24 prosenttia.

Työttömyysturvan saamisedellytysten yhteyttä toimeentulotukimenojen kasvuun on selvitetty arvioitaessa työmarkkinatuen rahoitusuudistuksen vaikutuksia (työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 28/2014), http://tem.fi/documents/1410877/2859687/Arvio+ty%C3%B6markkinatuen+rahoitusuudistuksen+vaikutuksista+01092014.pdf , s. 59 ss.). Tutkimuksessa ei kuitenkaan selvitetty esimerkiksi toimeentulotuelle siirtymisen kestoa työttömyysturvaseuraamuksen jälkeen. Työ- ja elinkeinoministeriön tiedossa ei ole muita asiaa koskevia tutkimuksia.

Valiokunta pyysi lisäselvitystä myös siitä, **miten työmatkaan kuluvaa aikaa tarkastellaan, jos työmatkaan käytetään koululaiskuljetuksia,** joita ei järjestetä koulujen loma-aikoina. Asiasta on kerrottu työ- ja elinkeinoministeriön TE-toimistoille antamassa ohjeessa TE-toimiston tehtävistä työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanossa:

> *”Työmatkaan kuluvaa aikaa laskettaessa huomioidaan aika, joka henkilöllä kuluu matkaan hänen asuinpaikastaan työpaikan osoitteeseen yleistä tietä pitkin normaaleissa sää- ja muissa olosuhteissa. Keskimääräisen matka-ajan tarkastelu tarkoittaa sitä, että tarkastelussa otetaan huomioon työmatkaan normaalitilanteessa keskimäärin kuluva aika. Näin ollen pätevää syytä erota työstä ei ole tällä perusteella, jos työmatkaan kuluva aika on esimerkiksi joinakin satunnaisina viikonpäivinä tai kesäaikana julkisen liikenteen aikatauluista johtuen tavanomaista pidempi. Jos työtä tehdään säännöllisesti myös viikonloppuisin, esimerkiksi julkisen liikenteen harvemmat vuorovälit tulee ottaa huomioon. Työmatkan kesto voi tällöin muodostaa pätevän syyn, vaikka työmatka ei arkisin ylittäisikään kolmea tuntia.*
>
> *Matka-aikaa laskettaessa otetaan huomioon myös julkisen liikenteen aikatauluista johtuva odotusaika ja liikennevälineen mahdollinen vaihtaminen siihen liittyvine odotusaikoineen. Sen sijaan aikaa, joka työmatkaan kaikkinensa kuluu, kun siihen yhdistetään esimerkiksi lasten vieminen hoitopaikkaan, ei huomioida. Jos työnantaja edellyttää työntekijältä liikkumista työpisteestä toiseen työpäivän aikana, työpisteiden välistä matka-aikaa ei huomioida päivittäistä työmatkaan kuluvaa aikaa laskettaessa.”*

Edellä mainittu ohjeen kohta koskee pätevää syytä erota työstä. Samoja periaatteita sovelletaan myös arvioitaessa sitä, onko työnhakijalla pätevä syy kieltäytyä tarjotusta työstä. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan TE-toimisto arvioi yksittäistapauksessa sitä, mikä on ko. tilanteessa normaalina pidettävä työmatka. Esimerkiksi ympärivuotisessa työssä koulujen loma-ajan vähäisemmällä tai kokonaan puuttuvalla joukkoliikenteellä ei ministeriön näkemyksen mukaan ole merkitystä ja henkilön olisi kyettävä järjestämään kulkeminen työhön muulla keinoin. Jos työ olisi esimerkiksi lyhyen kestonsa vuoksi pääosin koulujen loma-aikana, koululaiskuljetusten puuttuminen tulisi ottaa huomioon matka-aikaa laskettaessa.

Työ- ja elinkeinoministeriön ohje on saatavissa verkko-osoitteessa http://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/540001/42440 .

**Laati:** vanhempi hallitussihteeri Timo Meling

LIITTEET

Taulukko keskeisistä muutoksista
Taulukko työnhaun päättymissyistä vuosina 2014 ja 2015
Taulukko työttömyysturvaseuraamuksen jälkeisistä työllisyysmuutoksista